

arxiu

Els decrets de Nova Planta. Procés històric de la creació i desaparició de les institucions de la Corona d'Aragó

[vista prèvia >](#)

Si la Guerra de Successió, com el seu nom indica, fos simplement un conflicte entre dinasties, la commemoració del Tricentenari no hagués aixecat tanta polseguera. I és que la seva interpretació, lluny d'atendre únicament a la historiografia, continua influïnt el discurs polític perquè, en el fons, no es discuteix sobre història, sinó sobre la possibilitat de recuperar la capacitat de governar-nos.

David Agustí

Historiador

dagusti@esquerra.cat

La fi de la Guerra de Successió marca un abans i un després en la vida cultural, social i política dels catalans i dels regnes que formaven part de la Corona d'Aragó. Els decrets de Nova Planta imposats per Felip V (1683-1746) trenquen amb el sistema polític, jurídic i financer de la Corona d'Aragó i, sobretot, amb la sobirania d'uns regnes que fins aquell moment eren independents i estaven units entre ells federalment.

La Corona d'Aragó tenia un sistema monàrquic corporatiu, en què el monarca havia de consultar a les Corts per prendre qualsevol decisió. És a dir, era una monarquia en la qual la sobirania residia en els òrgans institucionals. Per contra, els Borbons enceten un règim absolutista i centralitzador, on la sobirania resideix en el mateix monarca.¹

L'objectiu d'aquest article és donar una visió del sistema polític perdut, de l'aniquilació d'un règim de llibertats que ens ha portat a 300 anys de sotmetiment a les lleis i la cultura castellanes. La voluntat de

ser dels Països Catalans ha sobreviscut gràcies a l'empenta de la gent, de les persones que han lluitat per mantenir la nostra identitat, la nostra llengua i les ànsies de llibertat sense cap estructura d'estat pròpia.

Els primers passos institucionals. Els fonaments d'un estat

Durant la baixa edat mitjana, Catalunya s'estructura políticament dins la Corona d'Aragó com una monarquia corporativa, on el pes fonamental de la política gira entorn a una legalitat jurídica i s'allunya progressivament de la fidelitat senyorial. En paral·lel, el poder de legislar i de jutjar passa de la regla divina al corpus jurídic gràcies, sobretot, a institucions de prestigi com la Cúria o Cort comtal de Barcelona, el primer òrgan de govern català, la qual es dota d'un dret sostingut en la saviesa i les ciències humanes i no en les revelacions divines. En el nou règim jurídic, l'administració pública ajudava el monarca a legislar, però la seva complexitat real va ser formar una estructura capaç d'exercir aquest poder.²

El text jurídic que sustentava aquest nou sistema és l'anomenat Usatges de Barcelona, compilats en època de Ramon Berenguer IV (1101/1102-1162) a mitjans del segle XII, recollint una tradició legislativa que arrenca amb Ramon Berenguer I (c.1023-1076) i Almodis de la Marca (1020-1071). Es tracta d'un dels primers codis feudals, que accentuen el poder del monarca i les seves jurisdiccions, però també proposen una administració fiscal uniforme per a tots els seus territoris.

Els Usatges de Barcelona són la base dels sistemes juridicopolítics que s'imposen en els territoris conquerits el segle XIII. Així, el desembre de 1228, Jaume I (1208-1276) convoca les Corts a Barcelona i estableix el pla per a la conquesta de Mallorca. La repoblació de l'illa es porta a terme amb població del nord de Catalunya i Jaume I imposa els Usatges de Barcelona com a llei fonamental de l'illa. Un cop conquerida Mallorca, el monarca prepara, al costat de catalans i aragonesos, la conquesta de València, on entra el 9 d'octubre de 1238. Amb la promulgació dels Furs, València es constitueix com un nou regne dins la Corona d'Aragó, amb

¹ DE RIQUER, *Història, política, societat i cultura dels Països Catalans*, vol. 5, pàg. 133-149.

² DE RIQUER, *Història, política, societat i cultura dels Països Catalans*, vol. 3, pàg. 294-300.

Els decrets de Nova Planta trenquen amb el sistema polític, jurídic i financer de la Corona d'Aragó i, sobretot, amb la sobirania d'uns regnes que fins aquell moment eren independents

costums i llengua idèntiques a les de Catalunya. La conquesta del territori valencià finalitza amb l'ocupació de Biar el 1245.³

D'altra banda, als Pirineus, després de fracassar l'intent de controlar Occitània, Jaume I signa el tractat de Corbeil (1258) amb Lluís IX de França (1214-1270). Per aquest tractat, Jaume I renuncia a Occitània, mentre que Lluís IX cedeix els seus drets sobre els comtats catalans i reconeix Jaume I com a successor de Carlemany. El tractat de Corbeil significa el reconeixement jurídic de la independència de Catalunya.

Pere el Gran (1240-1285) el 1284 promulga el *Recognoverunt proceres*, un recull de normes i privilegis per a la ciutat de Barcelona. Per la seva banda, la noblesa aragonesa fa present les seves reclamacions sobre el Regne de València i crea el moviment anomenat Unió d'Aragó o Unió Aragonesa. La noblesa aragonesa aconsegueix que el monarca promulgui el «Privilegi general

d'Aragó», en el qual es recullen totes les reclamacions aragoneses.

Al marge de les normes i privilegis específics que tenen els diferents territoris de la Corona d'Aragó, l'administració reial està formada per diversos membres que executen funcions de control diferents: des de la Casa Reial a la Cancelleria, fins, més endavant, la Diputació del General. Per un costat hi ha el majordom reial, que exerceix com a cap de la Casa Reial, seguit dels camarlencs, que tenien la missió d'assistir el rei. En el mateix grup d'assistents personals del rei sempre hi havia un o dos escriptors. Per la seva part, la Cancelleria Reial tenia la funció de crear tot el registre i arxiu de documentació generada per l'administració, així com també, escriure qualsevol ordre reial. De la mateixa manera, part fonamental del nou règim de monarquia corporativa és el Consell Reial, que té l'origen en l'antiga Cúria comtal. Aquest té les funcions d'aconsellar al monarca en aquelles qüestions fonamentals de l'estat i actuar com a tribunal de justícia. Va ser un òrgan consultiu, però de gran poder i influència, el formaven els més alts oficials de la cort. El canceller era el

president del Consell Reial quan el monarca no hi era present.

El Patrimoni Reial estava controlat per un alt oficial de la cort que tenia com a objectiu controlar les finances i la gestió econòmica de la Corona i delegava les seves funcions en els batlles generals, encarregats de fer les recaptacions impositives a cada territori. Per sota d'ells exercia aquest control el batlle reial de cada municipi o vila.

Per la seva part, la Diputació del General es crea el 1289 com un ens recaptatori dels impostos reials i de pagament als creditors durant les Corts de Montsó. En realitat era un ens temporal, ja que es dissolia un cop recaptats els tributs i no és fins el 1359 quan, després d'una contesa bèl·lica, s'aprova la creació de la Diputació del General del Principat de Catalunya formada per dotze diputats, quatre de cada braç, com a representació permanent dels tres braços i com a eina de recaptació i de gestió del deute reial. Aquesta nova institució estava presidida pel braç eclesial i el primer president va ser Berenguer de Cruilles (1310-1362), bisbe de Girona.

3 BELENGUER, *Història del País Valencià*.

La Corona d'Aragó tenia un sistema monàrquic corporatiu, en què el monarca havia de consultar a les Corts per prendre qualsevol decisió

A Aragó es crea, el 1362, la Diputació del General del Regne d'Aragó, molt semblant a la del Principat, tant en els seus objectius com en la seva importància recaptadora i política, amb la representació dels tres braços. Per altra banda, les Corts del Regne de València creen el mateix òrgan el 1418, però no permanent, sinó amb una durada de tres anys. Al contrari que al Principat, va esdevenir un espai de confrontació entre noblesa, patriciat i clergat i no va tenir cap èxit a l'hora de ser una institució cabdal en la recaptació ni, posteriorment, en el front polític.

Territorialment, el Principat estava dividit en demarcacions jurídiques, les vegueries. Un model procedent del segle XII on el veguer exercia el dret jurisdiccional del senyor feudal. A poc a poc, ja entrat el segle XIII, la monarquia va adaptar aquest model territorial al nou sistema d'estructura política i es va consolidar així una divisió territorial de control reial. D'aquesta manera, la vegueria es va convertir en la divisió pròpia de Catalunya fins al segle XVIII. La divisió territorial en vegueries es va enfocar amb respecte a les jurisdiccions dels nobles als quals pertanyia el territori

i a la lògica de la configuració física territorial.⁴

El veguer era la figura que encapçalava la vegueria i les seves competències eren jutjar, per exemple, totes les causes produïdes dins el territori. Així va quedar establert el 1283, a excepció de les causes fiscals i de les provinents de les regalies. Tenia competències en la jurisdicció local i en les militars dins el seu marc territorial. Malgrat això, també existeix la figura del batlle reial que, de fet, només representa la jurisdicció ordinària reial dins un municipi.

Els Països Catalans i la Monarquia Hispànica

La relació de Ferran II el Catòlic (1452-1516) amb les institucions de les Balears i de València va ser contundent, però també va voler establir una sèrie d'institucions conjuntes per a tota la Corona d'Aragó per tenir sota control les polítiques que volia desenvolupar. Aquests òrgans són la

Capitania General, la Lloctinència i el Consell d'Aragó.⁵

La funció del Consell d'Aragó era la d'aconsellar el monarca i fer de transmissor i executor de les seves ordres. Estava format per un fiscal i quatre advocats, un per cada territori de la Corona. L'origen del Consell d'Aragó el trobem en el Consell Reial, instaurat per Pere el Cerimoniós (1319-1387) el 1344, el qual estava format per nobles de Catalunya, València i Mallorca. El 1493 Ferran II el transforma en el Consell d'Aragó per suplir d'alguna manera l'absència del rei en els diversos regnes. Estava format pel tresorer general de la Corona d'Aragó i presidit per un vicecanceller.

La unió de la dinastia de la Corona d'Aragó amb la de Castella es produeix quan Isabel de Castella (1451-1504), hereva del regne de Castella, busca el suport d'Aragó per fer front a la pretensió del seu germà, Enric IV de Castella (1425-1464), d'establir una aliança matrimonial i política amb Portugal. Les negociacions amb

4 AGUSTÍ, *Historia breve de Cataluña*.

5 DE RIQUER, *Història, política, societat i cultura dels Països Catalans*, vol. 4, pàg. 41-67.

Els Borbons enceten un règim absolutista i centralitzador, on la sobirania resideix en el mateix monarca

Aragó donen el seu fruit i el 7 de març de 1469 se signen les capitulacions matrimonials de Cervera, en què s'acorda el matrimoni entre Isabel de Castella i Ferran d'Aragó, els futurs Reis Catòlics. Les capitulacions són clarament favorables a la futura reina castellana, ja que Ferran passaria a ser rei consort sense gairebé poder a Castella; per exemple, el monarca hauria de demanar permís a la reina per abandonar Castella. A canvi d'aquest matrimoni, Joan II d'Aragó (1398-1479) havia compromès com a dot les ciutats de Borja, Elx i Crevillent. El 18 i el 19 d'octubre de 1469 s'efectua l'enllaç matrimonial entre Isabel de Castella i Ferran d'Aragó a la ciutat de Valladolid.

S'ha tendit a creure que aquest enllaç matrimonial significa la unió de les dues corones i, per tant, l'inici de la unitat d'Espanya. És cert que l'enllaç constitueix la unió dinàstica de les dues corones i, per tant, l'hereu al tron seria rei de Castella i d'Aragó; però, ambdues corones segueixen funcionant independentment, amb les seves institucions i els seus parlaments. No té res a veure, doncs, Castella amb Aragó. Només en un cas molt determinat es crea una institució

que és la mateixa en tots dos regnes, el Tribunal de la Santa Inquisició.⁶

En aquell moment, Catalunya es trobava destrossada i tots els seus esforços s'encaminen a la recuperació de l'economia i la millora del nivell de vida. A finals de 1480, el nou monarca Ferran II convoca les seves primeres Corts catalanes amb la pretensió d'aconseguir diners per recuperar els territoris perduts del Rosselló i Cerdanya, però, en no aconseguir-ho, marxa al març de l'any següent a Aragó. El juliol de 1481, Ferran II torna a convocar les Corts ajornades l'any anterior. Amb més sort, aquest cop, comença a obtenir la majoria de les seves peticions, però a canvi de la imposició de mesures proteccionistes per al comerç català i el reconeixement del marc jurisdiccional català com a garantia del dret privat i públic de Catalunya. Aquesta mesura significa que qualsevol causa judicial se solucionarà en un tribunal català. Amb aquestes mesures, Ferran II accepta les característiques pròpies

⁶ SIMON, *La monarquía de los Reyes Católicos. Hacia un estado hispánico plural*; i BELENGUER, *El imperio hispánico. 1479-1665*.

del Principat. L'empremta del monarca a les peculiaritats catalanes és la promulgació de la Constitució de l'Observança —també anomenada «Poc valria»—, on s'estableix la Generalitat com a màxima institució en absència de la convocatòria de Corts —tot i que, com a mesura cautelar, el rei estableix que qualsevol mesura que decideixi imposar la Generalitat haurà de ser aprovada per l'Audiència Reial, tribunal suprem de justícia.

A més, el rei es proposa canviar el règim institucional de la capital de Catalunya; amb el redreç —lleï de navegació que reserva a la marina catalana els mercats de Sicília i Sardenya i estableix una protecció aranzelària per a les manufactures catalanes—, el sobirà pretén millorar les institucions de la Ciutat Comtal i el sistema d'elecció dels seus membres. Aquest canvi serveix també per a un major control del monarca sobre els dirigents de Barcelona. El 6 de novembre de 1481, Ferran II instaura el sistema d'insaculació —l'elecció dels consellers de la ciutat per l'extracció d'unes boles de cera que tenen gravades el nom de la persona; els candidats sorgeixen d'una terna realitzada pels mateixos consellers.

La voluntat de ser dels Països Catalans ha sobreviscut gràcies a les persones que han lluitat per mantenir la identitat, la llengua i les ànsies de llibertat sense cap estructura d'estat pròpia

El 1516, després de la mort de Ferran II, inicia el seu regnat Carles I d'Aragó i de Castella (1500-1558)⁷ el qual és, a més, l'emperador Carles V del Sacre Imperi Romanogermànic. En els inicis del seu regnat es troba amb els aixecaments de les Germanies a València i Mallorca i de les Comunitats a Castella. El moviment de les Germanies està provocat per l'intent de la incipient burgesia de canviar l'estructura econòmica en què encara domina la noblesa feudal. A la seva arribada el 1519 a Barcelona, convoca les Corts catalanes i intenta conservar la política de Ferran el Catòlic: manteniment de les constitucions catalanes i impuls del comerç mediterrani. Però, a poc a poc, es va deteriorant la bona entesa inicial entre la monarquia i Catalunya. El distanciament arriba a ser total, fins al punt que, en iniciar nous litigis amb França, Carles V envia terços castellans en lloc de reclutar tropes entre la població autòctona, amb comandants no catalans. Aquests fets

7 Carles I és fill de Felip el Bell (1478-1502) i de Joana la Boja (1479-1555), hereva de les corones d'Aragó i de Castella. Formalment, Joana és reina d'Aragó fins la seva mort, però no exerceix en considerar que va embogir amb la mort del seu marit. Per aquest motiu, el seu pare, Ferran II, la va recloure de per vida a Tordesillas.

provoquen motins a Perpinyà al crit de «Morin els castellans». Al final del seu regnat, Carles avisa el seu fill, el futur Felip II de Castella i I d'Aragó (1527-1598), en les «Instruccions de Palamós» de 1543 perquè vagi amb compte en terres catalanes.

Felip, com el seu pare, al principi del seu regnat manté unes bones relacions amb el Principat, fins l'anomenat «viratge reaccionari», el qual es produeix per diverses raons: des de la revolta dels Països Baixos de 1566 i la guerra calvinista, a l'aixecament morisc de «Las Alpujarras» de 1568. La involució del sobirà afecta directament Catalunya. El 1568, per evitar que els catalans es contagiïn del calvinisme, prohibeix a la població de la Corona d'Aragó anar a estudiar fora de les fronteres hispanes. Un altre fet clau per a les males relacions entre la monarquia i Catalunya és la negativa de la Generalitat a pagar l'excusat, un impost que el Papa havia concedit al monarca. Aprofitant la situació, la Inquisició denuncia la possibilitat d'heretgia a Catalunya i mana empresonar els diputats de la Generalitat. Però Felip II, tot i aquest malestar, durant les Corts de 1585 ordena prudentment la publicació del

sistema constitucional català i, fins i tot, s'aprova el redreç de la Generalitat, que crea unes comissions, les anomenades «divuitenes» —perquè estaven formades per divuit prohoms— per controlar els aspectes econòmics del Principat. Aquest fet provoca un xoc entre la Generalitat i la jurisdicció castellana de la Real Audiència, ja que les «divuitenes» poden revisar les finances de la Generalitat i posar en dubte els capítols constitucionals. El final del regnat de Felip II és l'inici d'una greu crisi constitucional i social a Catalunya.⁸

A la mort del monarca, el 1598, el succeeix en el tron Felip III de Castella i II d'Aragó (1578-1621), que governarà fins el 1621. Felip III és un monarca que es desvincula dels assumptes d'estat, que els deixa en mans dels seus privats,⁹ el duc de Lerma¹⁰ i el duc d'Uceda.¹¹ La relació amb les institucions catalanes millora; a les Corts de 1599, el monarca

8 AGUSTÍ, *Historia breve de Cataluña*.

9 Càrrec de confiança del monarca.

10 Francisco Gómez de Sandoval-Rojas y de Borja (1553-1625).

11 Cristóbal Gómez de Sandoval y de la Cerda (1581-1624).

El sistema jurídic que Felip V es basa en la figura del Capità General, del cadastre i dels corregiments

intenta reparar tots els greuges soferts pel Principat fins aquest moment, controla el virrei perquè no violi les constitucions catalanes i, fins i tot, paralitza les accions del capità general. Durant les mateixes Corts, admet que les constitucions no poden ser derogades ni tan sols per les pragmàtiques reials.

El 31 de març de 1621, mor el monarca i deixa el tron en mans d'un rei que acabarà de truncar les relacions amb Catalunya, Felip IV de Castella i III d'Aragó. El nou monarca es troba amb una Castella endinsada en una forta crisi econòmica que intenta sufragar demanant diners als seus súbdits catalans, els quals s'hi neguen. Cal recordar que Catalunya s'està recuperant de la tremenda crisi que l'ha assotat durant el segle XV. Les institucions del Principat demanen restablir el sistema pactat el 1479 amb la unió dinàstica dels Reis Catòlics. Mentrestant, el monarca retarda el viatge al Principat per jurar les constitucions i alhora substitueix el virrei pel bisbe de Barcelona, Joan Sentís (1561-1632). Aquesta és la gota que fa vessar el got de la paciència catalana, perquè si el rei no jura les

constitucions, no pot elegir un virrei. Finalment, en 1623, el bisbe Sentís jura el càrrec de virrei gràcies a la intervenció secreta del comte-duc d'Olivares,¹² que pacta algunes concessions com la renúncia al cobrament dels quintos.¹³ Però, el gran conflicte d'aquells anys sorgeix amb el Memorial que el comte-duc presenta a Felip IV, el desembre de 1624. Olivares vol la formació d'una Corona que vagi més enllà de la simple unió dinàstica, vol una unió d'armes encara que això signifiqui l'abolició de les constitucions forals.

Amb la unió d'armes, el comte-duc d'Olivares pretén la formació d'un gran exèrcit que es pugui moure per tot el territori de la Monarquia Hispànica i que rebi l'aportació de tots els regnes. La monarquia, però, es troba amb l'inconvenient que la unió d'armes ha de ser aprovada per les Corts de les corones corresponents. Les Corts catalanes es neguen a acceptar aquesta unió, ja que la Constitució catalana dictamina que només el rei, i estant a Catalunya, pot sol·licitar

¹² Gaspar de Guzmán y Pimentel (1587-1645).

¹³ Impost que corresponia pagar a la Corona una cinquena part dels ingressos de cada poble o ciutat.

lleves per a la guerra i aquestes lleves no poden fer la guerra fora de les fronteres aragoneses. S'obre així un període de grans conflictes iniciats amb la guerra amb França en 1635 i la derrota dels terços castellans al castell de Salses, que desembocarà en la guerra dels Segadors el 1640.

La mort de la Corona d'Aragó. Els Decrets de Nova Planta

Mentre Catalunya es modernitza, les coses a la Cort hispànica no són tan fàcils. Quan el rei Carles II de Castella (1661-1700) mor sense deixar descendència, la Cort mateixa està dividida en dos importants bàndols que defensen solucions ben diferents: els austriacistes, partidaris de continuar la dinastia dels Habsburg a través de l'arxiduc Carles (1685-1740), i els francòfils, defensors de la figura de Felip d'Anjou.

Finalment, després de moltes intrigues, Carles II, abans de la seva mort, deixa com a hereu Felip, que es converteix en Felip IV d'Aragó i Felip V de Castella. Immediatament, l'arxiduc Carles d'Àustria inicia les hostilitats. Comença així la Guerra de Successió.

El decret de Nova Planta pretén la submissió del Principat per la seva rebel·lia a l'autoritat del monarca i crea una estructura jurídicopolítica recolzada per la presència de l'exèrcit

La victòria borbònica a la batalla d'Almansa el 1707 és l'inici de la posada en escena d'unes mesures centralitzadores, castellanitzadores i de pèrdua de les institucions pròpies a la Corona d'Aragó. El 29 de juny del mateix any, Felip V aprova el Reial Decret que posa punt final al règim de monarquia constitucional existent a la Corona catalanoaragonesa. Aquest Decret promulga la unificació de les lleis de València i Aragó amb les de Castella amb un caire absolutista, centralitzador i militar. La Nova Planta a València va ser la imposició d'un estat de guerra, d'un decret de control militar del territori atorgat pel dret de conquesta.

El 16 de gener de 1716 es va promulgar el decret de Nova Planta al Principat, que elimina les antigues institucions catalanes i n'implanta unes de noves. El sistema jurídic que Felip V sanciona és la suma de tres components principals i pràcticament és igual a la resta de territoris de la Corona d'Aragó.¹⁴

1. El màxim representant és el Capità General i les funcions són

de representació del rei, de capità suprem de les forces armades i de governador general.

2. S'imposa el cadastre, sistema tributari uniforme. Es porta a terme un cens generalitzat de la població i de la seva riquesa. L'intendent, un agent econòmic que prové del sistema tributari francès, serà la figura que realitzarà el cadastre.
3. Desapareixen les vegueries i el Principat es divideix en dotze corregiments territorialment més uniformes: Barcelona, Mataró, Tarragona, Lleida, Cervera, Vilafranca del Penedès, Manresa, Vic, Puigcerdà, Girona, Tortosa i Talarn.

La reforma municipal es porta a terme mitjançant el canvi del sistema d'elecció dels regidors, que passen a ser vitalicis, no elegits sinó nomenats, i se suprimeix el Consell de Cent que governava Barcelona. També s'intenta eliminar la relació dels gremis amb els municipis, així com alguns privilegis de la noblesa.

El decret de Nova Planta pretén la submissió del Principat a Felip V per la seva rebel·lia a l'autoritat del

monarca i dota Catalunya d'una nova organització i estructura jurídicopolítica, sempre recolzada per la presència de l'exèrcit borbònic. S'arriba a l'extrem de suprimir tots els oficis existents fins llavors: «51. *Todos los demás Oficios, que havia antes en el Principado temporales, ò perpetuos, y todos los Comunes, no expressados en este mi Real Decreto, quedan suprimidos, y extinctos, y lo que à ellos estava encomendado, si fuere perteneciente à Justicia, ò Gobierno, correrá en adelante à cargo de la Audiencia; Y si fuere perteneciente à Rentas, y Hazienda, ha de quedar à cargo del Intendente, ò de la Persona, ò Personas, que Yo diputare paraesto*».

Una mica més tard, a les Illes Balears, el Reial decret de 28 de novembre de 1715 i la Reial cèdula de 16 de març de 1716, posen punt final al sistema polític i jurídic del regne d'Aragó provinent de la baixa edat mitjana. Com a la resta de la Corona d'Aragó, els anomenats decrets de Nova Planta van destruir el sistema polític propi per introduir les institucions i la jurisprudència castellana i, per tant, imposar una monarquia absolutista a les Illes, una important centralització institucional i posar

14 AGUSTÍ, *Historia breve de Catalunya*.

La centralització de les institucions i el fonament d'identificar monarquia amb sobirania nacional fa que es pugui pensar en els decrets de Nova Planta com l'inici polític i jurídic d'Espanya

l'estament militar per sobre dels altres poders institucionals.

Aquest darrer fet sorprèn en gran mesura, ja que tant a Mallorca com a Eivissa el decret s'estableix que, un cop finalitzada la guerra, no calien mesures postbèl·liques i té molt poc sentit que l'administració fos encapçalada pels militars. El decret de Nova Planta a les Illes Balears implica la desaparició de les institucions pròpies, com a la resta de la Corona d'Aragó, i el trencament d'una estructura administrativa que reconeixia representativitat al conjunt de Mallorca. Les institucions balears van desaparèixer fins que el 1782 Menorca passa a sobirania castellana i no se li aplica el Decret.

La centralització de les institucions i el fonament d'identificar monarquia amb sobirania nacional fa que es pugui pensar en els decrets de Nova Planta com l'inici polític i jurídic d'Espanya.¹⁵ La implantació de la Nova Planta borbònica significa no tan sols la pèrdua de la sobirania de la Corona d'Aragó, sinó l'eliminació d'un sistema jurídic, econòmic i polític

que provenia de l'edat mitjana i que es caracteritzava per un sistema monàrquic, però que impulsava l'àmbit públic, federal, i on la sobirania residia en les Corts de cada regne. ■

■ Bibliografia

AGUSTÍ, David. *Historia breve de Cataluña*. Madrid: Sílex, 1997.

BELENGUER, Ernest. *El imperio hispánico. 1479-1665*. Barcelona: Grijalbo, 1995.

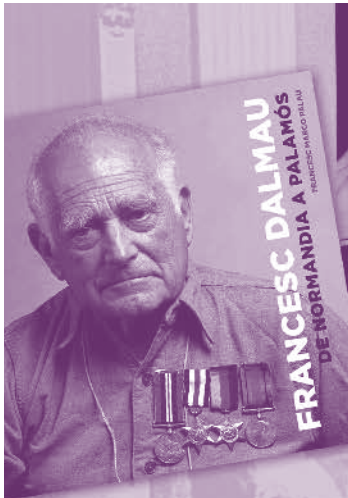
BELENGUER, Ernest. *Història de les Illes Balears*. Edicions 62: Barcelona, 2004.

BELENGUER, Ernest. *Història del País Valencià*. Barcelona: Edicions 62, 2004.

DE RIQUER, Borja. *Història, política, societat i cultura dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1995.

SIMON, Antoni. *La monarquía de los Reyes Católicos. Hacia un estado hispánico plural*. Madrid: Historia 16 – Temas de Hoy, 1996.

¹⁵ BELENGUER, *Història de les Illes Balears*.

FRANCESC DALMAU
FRANCESC DALMAU IRLA
DE NORMANDIA A PALAMÓS

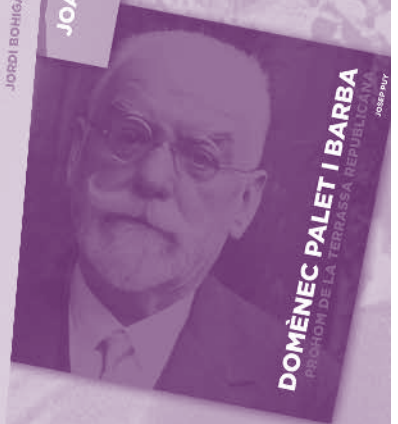
JOSEP RAHOLA
FRANCESC DALMAU IRLA
UNA VEU CATALANISTA D'ESQUERRES AL SENAT

JOAQUIM DE CAMPS I ARBOIX
JOAQUIM DE CAMPS I ARBOIX
UN INTEL·LECTUAL EN TEMPS CONVULSOS

SALVADOR ALBERT
JORDI BOHIGAS
LITERAT I POLÍTIC REPUBLICÀ AL SERVEI DEL PAÍS DELS TAPS

DOMÈNEC PALET I BARBA
JOSEP IRLA
PROHIBIT DE LA TERRASSA REPUBLICANA

FUNDACIÓ JOSEP IRLA

BIOGRAFIES POLÍTIQUES

www.irla.cat/publicacions